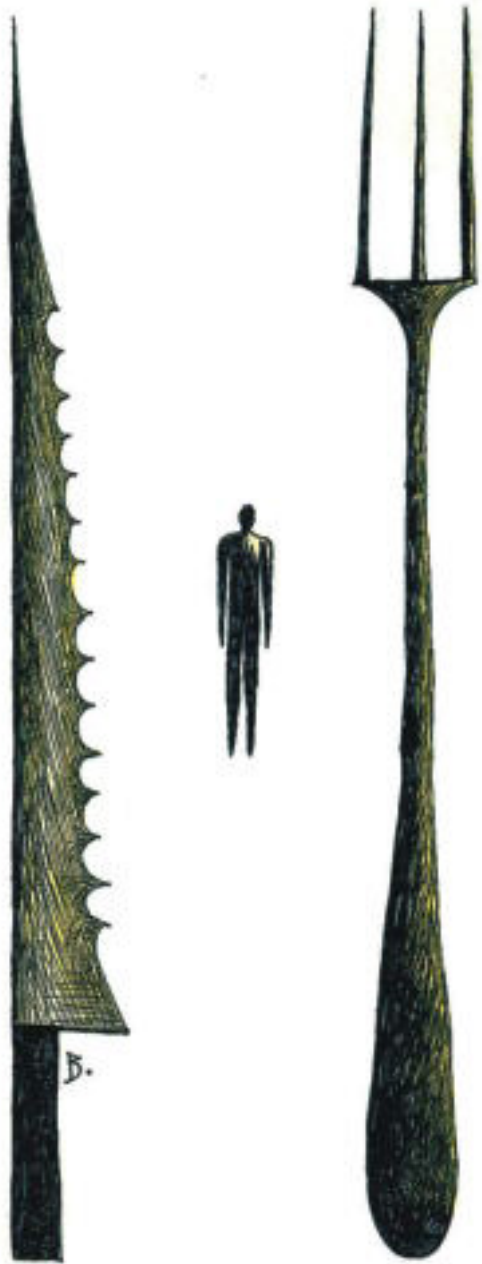

NOTES DE CAMBRA

El llop

Manuel Baixauli

A l'errat de casa, assegut en una hamaca sota el sol amable de l'hivern, acabe de llegir *La carretera*, de Cormac McCarthy. Desolat per la història i pel seu escenari gris, de sutge i cendra, em pregunto com és possible que l'home arribi a una tal degradació moral i es convertisca en un llop per a si mateix. Al cap de pocs minuts, ja dins de casa, m'assabente per la ràdio de l'enfonsament en aigües italianes d'un enorme creuer, el *Costa Concordia*. Escolte testimoniatges d'alguns supervivents: un tall de llum enmig del sopar, els plats que cauen per terra, el caos, la por i, tot seguit, la guerra. Davant la manca d'informació i ajut, els passatgers busquen, desesperats, una escapatòria. Colzades, crits, espenyes... A pastar fang la civilitat, la solidaritat, l'altruisme. Campe qui puga. I els primers a alçar el vol són, curiosament, els membres de la tripulació, qui se suposa que haurien de guiar el salvament. Deu ser una experiència terrible, veure que la gent amb qui comparteixes un viatge de plaer se't fa, de sobte, enemiga. És nou, això? La història en va plena, d'exemples en què l'home ha sigut un llop per a l'home. Auschwitz n'és el cim més alt i vergonyant, d'aquesta inhumanitat, però la serralada no té límit. *La carretera*, Cormac Mc-

Carthy: després d'una catàstrofe global, la Terra esdevé un lloc desert, inhòspit, on res no es mou, llevat de les cendres que arrossega el vent gèlid; un pare i un fill fugen cap al sud, amb només una pistola per defensar-se de les bandes violentes que sotgen el camí... No entre en detalls escabrosos. Diré, això sí, que no és una lectura d'aventures ni d'evasió, sinó tot el contrari: parla de la veritat, d'aquella veritat que pareix impossible mentre seus en una hamaca sota el sol i que comença a esdevenir versemblant quan, pel motiu que siga, et quedes unes hores sense electricitat o sense aigua. Davant d'una catàstrofe mundial, ens posaríem d'acord per a organitzar-nos i treballar a fi de minimitzar-ne els efectes, o actuaríem com relata McCarthy, tots contra tots i campe qui puga?... Deixem-ho córrer, no fem mala sang. Ja ho afrontarem si és inevitable. O millor: actuem ja perquè no siga mai inevitable, sent radicalment civilitzats, solidaris, altruistes, bandejant l'egoisme exacerbant que és, a llarg termini, suïcida. Hi ha tants indicis que anuncien els pitjors escenaris! L'anècdota del *Costa Concordia*, per exemple. El llop està dins de nosaltres, tancat en una gàbia: la de la cultura, les convencions socials i la hipocresia. No el posem a prova. Quan un imprevist, o una situació massa degradada, han obert la porta de la gàbia, els resultats han estat devastadors. Torne a eixir al terrat de casa, un núvol ha tapat el sol. A l'edifici del costat hi ha la veïna recollint roba estesa. Em saluda i somriu. Sempre somriu. Un somris que transmet optimisme i respecte. Déu me'n guarde de trobar-me-la davant dins d'un creuer que s'enfonsa.

Carthy: després d'una catàstrofe global, la Terra esdevé un lloc desert, inhòspit, on res no es mou, llevat de les cendres que arrossega el vent gèlid; un pare i un fill fugen cap al sud, amb només una pistola per defensar-se de les bandes violentes que sotgen el camí... No entre en detalls escabrosos. Diré, això sí, que no és una lectura d'aventures ni d'evasió, sinó tot

Amb el dibuixant alemany Franz Burkhardt (Wolfenbüttel, 1966) acaba de publicar el llibre *Xie, Xie (Moltes gràcies)*. "Un objecte de poesia visual més que un llibre" en el qual "es reflecteixen els instints bàsics de l'ésser humà en el sentit universal i també en el sentit particular de la ciutat de Xangai". Mentre que amb l'artista nord-americana Kathryn Gohmert (Texas, 1983) ha realitzat una sèrie de vídeos de pintures ràpides sobre vidre en diferents indrets de la ciutat. Un treball que també han exposat en una galeria de la ciutat.

Amb tot, encara que Xepo considera l'experiència "molt enriquidora" des del punt de vista artístic, té molt clar també que al mes de març serà "temps de tancar aquest cicle i començar un altre viatge, però al País Valencià"; vora el blau i lluny dels neons.

El dissenyador Enric Satué. / JOAN SÁNCHEZ

A MANERA DE TASCÓ

Cròniques de disseny?

Vicent Alonso

Ho diré de bon començament: l'atractiu del llibre que Enric Satué ha publicat fa uns mesos (*Cròniques de disseny amb gust de menta, vainilla o xocolata*, Tres i Quatre, 2011) té molt a veure amb l'actitud cultural que sustenta tota la seua aventura artística, ara més literària que mai. En uns temps en què la dèria per l'especialització ha deixat fins i tot de justificar-se a partir de la impossibilitat del coneixement global, de manera que alguns ja la consideren l'únic coneixement possible, s'agraeix ensopegar amb qui, des d'una parcel·la de l'art, escriu un llibre que es fonamenta en la interconnexió de pràcticament totes les manifestacions de la cultura artística. Novel·la, assaig, poesia, pintura, música, disseny, història de l'art, cinema, etc., es donen cita en aquest conjunt que Satué proposa com una mena de retaula vastíssim de la seua memòria. Més encara: ho fa presentant-nos la creació artística com si fóra una conseqüència inevitable, i desitjada, de la mateixa biografia, de manera que els partidaris de la substància carnal de les emocions tenen en aquesta pintura a trossos d'una vida dedicada per complet i amb passió al disseny gràfic un exemple esplèndid.

Sens dubte, l'afirmació de Moholy-Nagy, segons la qual "ser dissenyador no és una professió, sinó una actitud", que Satué cita i proposa com un dels motors del seu treball, se'ns presenta farcida "de raons sentimentals", és a dir, precisada des de l'òptica inevitable del lligam vital, i emotiu, de l'experiència artística. Tres viatges a Grècia, per exemple, que se'ns resumeixen en set "experiències vitals" que donen compte del tot, del llibre, en la mesura que mostren sense pal·liatius aquest supòsit imprescindible de la submissió de les idees artístiques a la temporalitat, és a dir, als fets, a la realitat, sense renunciar per això a una perfecció que té més a veure amb l'esforç, amb l'intent, que no amb la troballa definitiva. Amb Nikos Kazantzakis i el seu *Crist de nou crucificat* com a teló de fons, mentre els vilatans beuen infusió de sàlvia, fumen el narguil i juguen a les dames o als escacs, dos amics busquen el disseny ideal d'una etiqueta de vi. I és, finalment, l'atzar qui deixa caure damunt la taula l'esbós decisiu, la rotllana de l'ampolla que va que-

dar impresa en un tovalló. O sobre el fons negre de la mar de Sifnos, la figura d'Evangelias, tibada i ingràvida, ballant *sirtaki*, en una coreografia que podríem rastrejar en els treballs posteriors d'un Satué deutor d'una cultura humanista que se'ns apareix per qualsevol racó del llibre. No importa si l'arquitectura de les parts —setze en total, i de lectura autònoma— repeteix procediments o fins i tot esquemes de recursos narratius i lingüístics. Em sembla que la substància de la proposta té més a veure amb les interferències entre la biografia i el disseny gràfic, entre aquest viatge a Grècia i els milers de pictogrames amb què l'art grec era capaç de tractar "amb la mateixa gràcia i precisió un Àiax heroic carregant a collibè el cadàver de Telèmac o una vulgar fel·lació", entre l'amant de la música de Bach o Scarlatti i la voluntat de construir "un llenguatge tonal-visual complet", o entre el

Satué és deutor d'una cultura humanista que se'ns apareix per qualsevol racó del llibre

cinèfil i el Godard com a font d'inspiració "que no deixava de rajar". Tot plegat, per cert, una etiologia de la inspiració que, sense rebutjar-lo, no té res a veure amb el domini d'un petit territori de la realitat artística, sinó més aviat amb la convicció que sense els lligams que la cultura estableix entre territoris aparentment allunyats, la creació sempre és menys efectiva perquè és menys humana.

I per si cap lector subratlla les aventures eròtiques que travessen el text amb una certa insistència, propose tenir en compte la distinció entre les que se'n van per vies viscontinianes, més etèries i deliquescents, i les que tenen un aire estellesià realment envejable. És a dir, em quede amb la cosina del capítol 13, d'una família puritana i laica amb ideals republicans, que culejava dins una faldilla de tub a la manera de Hollywood. Al capdavall, no cal ser dissenyador gràfic per a entendre Max Ernst quan afirmava que "s'aprén més de la nuesa d'una dona que de les lliçons d'un filòsof".

Dues imatges del fotògraf Xepo W. S. a Xangai.

